

Interkulturalita je fenomén definovaný ako stretnutie, interakcia niekoľkých kultúr ako protiklad uzavretosti, homogénnej segregácie, alebo pasívneho prijímania faktu multikultúrnosti toho ktorého sociálneho priestoru.ⁱⁱⁱ S interkulturalitou priamo súvisí dialóg a interakcia, pričom dialóg vedie k vzájomnému poznávaniu. Poznanie potom vytvára interakciu ako logický dôsledok. Interakcia je istým typom *modus vivendi*, založený na vzájomnom rešpekte a poznaní, ktorý však nevedie k relativizmu v akejkoľvek jeho forme.

Interkulturalita biblického textu je fenomén, ktorý sa objavuje na dvoch úrovniach.

1. *Samotný biblický text je výsledkom interkulturálnej interakcie*, ide o aspekt genézy mnohých biblických textov. K nim patria napríklad prvé stránky knihy Genezisⁱⁱⁱ alebo literárna tvorba apoštola Pavla. Vo svojich listoch priamo cituje alebo robí alúzie na mimobiblickú, predovšetkým helenistickú literatúru. Biblisti uvádzajú 58 miest literárnej konvergencie medzi Pavlom a helenistickou literatúrou. Niekoľko príkladov^{iv}:

- Rim 1,26-27 používa analogický argument o neprirodenosti homosexuálnych aktov ako Platón v *Zákony* 1.636;8.841, *Phaedo* 251.
- Rim 2,12-15 paralelné chápanie „nepísaného zákona prírody“ ako u Aristotela *Rétorika* 1.15.3-8
- Rim 13,4 používa technický termín *ius gladii* ako u Tacita *Historiae* 3.68
- 1 Kor 4,15 opis *paidagoga* – tútora a vychovávateľa paralela Xenofonovho opisu v *Respublica Lacedaemoniorum* 3.1; Platón *Lysis* 208; Diogenes Laertius *Vitae* 3.92; Filón Alexandrijský *Legatio ad Gaium* 53.
- Tit 1,12 citácia o Kréťanoch od Epimenedisa Krétskeho. Echo jeho charakteristiky sa objavuje aj Kallimachovom *Hymne na Dia*.

2. *Mnohé biblické témy sú sami o sebe o interkulturalite*. Napríklad pasáže zo Skutkov apoštolov, v ktorých sa hovorí o dodržiavaní alebo nedodržiavaní židovských rituálnych zákonov o čistote: Peter stoluje a potom sa stráni nežidov (Gal 2,11-14; ApSk 15,1-5). V evanjeliách nachádzame mnoho udalostí, v ktorých samotný Ježiš koná interkulturálne (cesty

do okolia Týru a Sidonu Mt 15,21nn; do Dekapola Mk 8,31; uzdravenie posadnutých v Gadare Mt 9,28-34).

Pragmatická analýza je spôsob prístupu k textu, kedy sa dôraz kladie na *spôsob*^v využitia zdrojov, tradícií, výber syntaxe, sémantických a ostatných encyklopédií, literárne aspekty atď. a spôsob konfigurácie diela^{vi}. Zároveň skúma funkciu týchto konfigurácií. V nej je totiž skrytá ilokučná sila a intencia autora, t.j. čo chce nielen povedať, ale aj písaním urobiť – dosiahnuť. Táto perspektíva exegézy vychádza zo searlovsko-wittgensteinovskej filozofie jazyka.

Konfigurácia diela je textová stratégia na dvoch úrovniach. Na generatívnej úrovni ju nazývame *modelový autor*. Na interpretačnej úrovni *modelový čitateľ*. Ten, kto vytvára text, vpisuje do samotného textu svoje vlastné intencie, predpisuje postup alebo postupy čítania: vytvára model čitateľa, ktorý zodpovedá vlastným intenciám a požiadavkám. Eco hovorí: „Text je nástroj vynájdený na to, aby vytvoril svojho modelového čitateľa“^{vii} Modelový čitateľ je interpretácia, podporovaná štruktúrou samotného textu. Modelový čitateľ sa interpretatívne pohybuje v tej istej línii, v ktorej sa autor pohyboval generatívne... a tak predpokladať vlastného modelového lektora neznamena len dúfať, že existuje, ale znamená tvoriť text tak, aby ho vyprodukoval. ^{viii} Je to synchronický prístup vychádzajúci z diachronickej analýzy.

ⁱⁱPENAS IBAÑEZ, B. – LÓPEZ SÁNEZ C., *Interculturalism*, 15nn.

ⁱⁱⁱ*Genesis*. Komentár k Starému zákonu, Dubovský, P., (ed.), Prvý opis stvorenia, 60-61;87-93.

^{iv}JÁGER, R., Literárny profil apoštola Pavla, 158-159.

^vGRILLI – OBARA – GUIDI, *Comunicazione e pragmatica nell'esegesi biblica*. Dehoniane – GBP, 2016

^{vi}RICOEUR, P., On Interpretation, in *From Text to Action*, 2.

^{vii}RADFORD, G.P., *Eco*, 27 Implicitný lektor – ako kategória sa objavuje v 70 tých rokoch v dielach ISER, W., *The Implied Reader. Patterns of Communication in Prose Fiction from Bunyan to Beckett*, Baltimore 1974; *The Act of Reading. A Theory of Aesthetic Response*, 1978. CHATMAN, S., *Storia e discorso*, 155-159. Eco rozvinul intuíciu modelového lektora v diele *Lector in fabula*.

^{viii} Implikovaný autor alebo modelový autor je obrazom autora, ktorý sa odhaľuje vo výbere textotvorných elementov a textových stratégií rôzneho typu, spôsob usporiadania deja, explicitné komentáre vsunuté do textu. Niekedy sa nazýva aj “druhým ja” autora (second self). Pri písaní reálny autor vytvára implikovanú verziu seba samého, ktorá nie je úplne totožná s dielom. Môžeme ho definovať ako “celkové textové usporiadanie” (overall textual arrangement) alebo organizačný princíp textu. Viac CHATMAN, S., *Storia e discorso*; ANDERSON, J.C., *Matthew's Narrative Web*, 27-28; ECO, U., *Lector in fabula*, 54-56.